

MEGNYITÓ

**Dr. Szabó József nyá. Vezérőrnagy,
a Magyar Hadtudományi Társaság Elnöke**

TISZTELT REPÜLÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA! HÖLGYEIM ÉS URAIM! KEDVES BARÁTAIM!

Amikor felkértek, hogy a mai konferenciát megnyissam, s egy rövid bevezetőt mondjak, sokáig gondolkoztam, mit is mondhatnék valami olyat, amely a jelenlegi helyzetet az igazságnak megfelelően tartalmazza, meghökkentő, s alkalmas arra, hogy mindannyiunkat ráébresszen felelősségünkre, amellyel általában a repülés ügyének, s ezen belül konkrétan a repüléstudományok művelésének tartozunk.

Az elmúlt évtizedben viharos gyorsasággal követték egymást az események. Társadalmunk, szélesebb és szűkebb környezetünk is jelentős változásokon ment keresztül. A változások egy ideig óhatatlanul fékező hatással vannak az események folyására, hiszen a régit fel kell számolni, valami újat kell, vagy legalábbis kellene létrehozni, de még nem teljesen világosak és egyértelműek a célkitűzések. A bizonytalanság ilyenkor évekig eltarthat, s ezen idő alatt számos szakterület lefagy, mint a számítógép. Ez történt az elmúlt években a katonai oktatás területén is, hosszú évek teltek el bizonytalanságban. Egyes területeken már látszik az alagút vége, más területek még egyelőre a sötét alagútban keresik a helyes irányt.

Egy kicsit ez a sorsa a magyar repüléstudományt művelőknek is. Hiába mondjuk büszkén, hogy a műegyetemen már 1910-ben oktatta Bánki Donát prof. a repülés elméletét, hiába hivatkozunk arra, hogy 1922-től Melczer Tibor már két féléves tantárgyként oktatta a „A repülőgépek elmélettana és szerkezete” című tantárgyat. Büszkéek lehetünk, hogy Anderlik Előd már a 30-as évek első felében szélcsatornákat épített, és hogy magyar származású a világ kétségtelenül legnagyobb aerodinamikusa, az 1963-ban elhunyt Kármán Tódor, aki még arról is híres, hogy ő vezette azt a tudós csoportot, amely 1944–1947 között kidolgozta az USAF fejlesztésének koncepcióját. Dicsekedhetünk azzal is, hogy az ötvenes években még öt tanszék foglalkozott a repüléstudománnyal a Műegyetemen, de

ezzel azután be is fejezhetjük a dicsekvést. Mert a továbbiakban már zömében csak keserű csalódásokról tehetünk említést.

Arra ugyanis már nem lehetünk büszkék, hogy a hatvanas években az öt tanszékből csak egy fél tanszék maradt, de azt azért büszkén valljuk, hogy ekkor is voltak, akik mindent megtettek azért, hogy a repüléstudomány pislákoló lángja ne aludjon ki végérvényesen. Köszönet ezért Rácz Elemérnek, Pásztor Endrének, Steiger Istvánnak, Hadházi Dánielnek, Konecsny Ferencnek és másoknak, akik közül néhányukat nagy-nagy örömünkre körünkben üdvözölhetünk. Ugyancsak elismerést érdemelnek a tanszék jelenlegi vezetői, tanárai, docensei, de még a doktoranduszok között is vannak, akik rendkívül figyelemre méltó eredményeket érnek el a kutatások terén.

Jó lenne, ha a repüléstudomány, amely a legfejlettebb technológiával van szoros kapcsolatban, nagyobb teret kapna nálunk is, hiszen ez nem csak az e téren kutató tudósok, szakemberek érdeke, de közérdek is.

Szélesebb kitekintésben, napjainkban a Magyar Honvédség, s benne a Légi-erő is a kultúrák kereszteződésében van. A NATO-hoz való csatlakozással a Magyar Honvédség szervezeti átalakulása törvényszerűen fel fog gyorsulni, hiszen köztudott hogy a kompatibilitás elsősorban szervezeti és szemléleti követelmények útján érhető el. Az alkalmazkodásra való felkészülés már évek óta egyre gyorsuló ütemben folyik, és tapasztalatai egyre több területen jelentkeznek. Érezhető ez a haderő mindennapi életében, működésének szabályozását előkészítő vezetési munkában, de ezen túlmenően a tudomány területén is.

Köztudott, hogy a nyugati haderőkben minden területen jelentős tudományos munkával támogatják a feladatok megoldását. A megoldandó problémák többségében a katonai szervezeti kultúrák szférájába tartoznak, és a szervezeti, illetve a közösségi struktúrák átalakítására irányulnak. A NATO-ban való részvétel a tagállamok katonai kultúrájának ismeretét, értékelését és hatásmechanizmusának feltárását igényli. Ezen ismeretek megléte alapozhatja meg a Magyar Honvédség strukturális átalakítására hozott stratégiai döntések (biztonságpolitikai stratégia és katonai stratégia) valamint a doktrínák kidolgozására irányuló vezetői munkák eredményes végrehajtását. Ez nem egyszerű, nem egy mechanikus feladat. A magyar katonai kultúrában ugyanis jelen vannak a régmúlt strukturális változásainak lenyomatai, hatásai, a közelmúlt mechanizmusainak még eleven hatásai és a rendszerváltás kezdete óta végrehajtott átszervezések — amelyek főleg és kizárólag leépítési jelleget viseltek — átélésének nyomai.

Egyértelműen az lenne a jó, ha ezek a felvázolt változások pozitívan érintenék általában a tudományos kutatásokat, és közöttük a repüléstudomány területeit is. Azt tartják, hogy a katonai kultúra vagy hadikultúra jelentőségének felismerése csak akkor következhet be igazán, ha a katonák — és természetesen pl. az

MEGYNYITÓ

oktatást irányítók — szemléletéből sem hiányzik a rendszerelméleti tudás és az ezen keresztül kialakuló és a gyakorlatban is alkalmazott rendszerszemlélet.

A rendszerszemléletű gondolkodás lényege a struktúrák törvényeinek ismeretében és alkalmazásában van. Ha a vezetők e képességre szert tesznek, akkor már nem lesz idegen tőlük a tudomány és a vezetési tevékenységük összekapcsolása, amint azt tette az AAF bölcs és előrelátó főparancsnoka, Arnold vezérezredes 1944 nyarán, amikor négy szemközti hosszas beszélgetés során kérte fel Kármán professzort az amerikai légierő jövőjének tudományos megalapozására.

Bízom abban, hogy nálunk is megszületik a felismerés: a feladatok megoldásának folyamatából nem szabad és nem lehet kihagyni a tudományt, a Légierő életében megoldandó feladatokban pedig részt kell, hogy vegyenek azok, akik a repüléstudományt egyre magasabb szinten művelik. Ez logikus, hiszen a repüléstudomány nem öncél, alapjául szolgálhat a fejlesztésnek, a jövő tevékenységi változatai feltárásának, a repüléssel kapcsolatos feladatok megoldásának, a repülésbiztonság magas szintre emelésének és fenntartásának és mindennek, ami a Légierő életével kapcsolatos.

Szükséges, hogy mielőtt a napirend szerinti részkérdésekre rátérnénk, ezeken a kérdéseken egy kicsit elgondoljunk.

E gondolatok jegyében nyitom meg konferenciánkat, kívánok eredményes munkát a plenáris ülésnek és a szekciókban végzendő feladatokhoz egyaránt.